

Univerzity on-line? Ne tak hrrr!

JINDŘIŠKA BLÁHOVÁ

České vysoké školy za sebou mají semestr, jaký nikdy předtím nezažily. Na jeho začátku se musely rychle přeorientovat z klasické výuky, při níž se profesori a studenti setkávají tváří v tvář na fakultách, na distanční vzdělávání, kdy se setkávali ve virtuálních učebnách. Případně se nesetkávali vůbec a měli k dispozici nahrané přednášky nebo jen povinné texty a úkoly z hodiny na hodinu. I blížící se přijímací zkoušky proběhnou kvůli opatřením spojeným s pandemií koronaviru na dálku. Nová zkušenost podle některých znamenala impulz, jež tuzemské školství potřebovalo (nechme stranou jeho podfinancování). Nutnost plošně si osvojit moderní technologie či nástroje a integrovat je do akademické práce – i administrativy – jej skokově posunula do 21. století. Distanční vzdělávání nabídlo řešení krize, ale má i svá úskalí a dopady, které sahají podstatně dál než k otázce, jestli je lepší Zoom, nebo Google Meet.

Do Česka dorazila debata, která v anglosaském světě odstartovala už dávno.

Do Česka s pandemií dorazila debata, která v anglosaském světě odstartovala už v souvislosti s boomem on-line vzdělávání v devadesátých letech. Řada institucí začala nabízet on-line kurzy a s nimi i údajnou revoluci ve vzdělávání stojící na zázraku technologie. Nový model – slibovali jeho propagátoři často z řad digitálních firem, které v něm byly ekonomicky zainteresované – měl umožnit přístup ke studiu co největšímu počtu studentů bez geografických či časových omezení. Přilákat je mělo i nižší

školné. Rozšířit program on-line o tisíce studentů nevyžadovalo najímat pedagogy ani učebny. Přednášku navíc někdy stačilo nahrát jednou.

Nový model tak představoval v komerčním systému stojícím na školném atraktivní zdroj peněz a zdánlivě bohubilá vize odváděla pozornost od toho, jakou hodnotu vzdělání skutečně má – diplom získaný on-line je pro zaměstnavatele podřadný.

Český systém se od toho anglosaského samozřejmě zásadně liší. Na státních univerzitách se neplatí školné. O otevírání soukromých on-line univerzit nebo kurzů podle anglosaského vzoru tu zatím není řeč. Výhledově relevantní je ale ideový střet, který se odvíjí v pozadí. Střet mezi pedagogy, kteří se vnímají jako majitelé práv svého intelektuálního vlastnictví. A mezi institucemi, jež se v USA změnilo hlavně v poskytovatele obsahu. V distribuční společnosti dodávající obsah zákazníkům – studentům. Noční můra vzdělávání by tak mohla vypadat jako YouTube pro akademiky, kde budou přednášky majetkem instituce a jednou provždy k dispozici.

Pokud je krize o příležitostech, pak jich ta současná nabízí několik. Je tu šance posílit zkušenosti s on-line výukou, s níž bude nejspíš potřeba do budoucna tak či onak počítat. Například britská Univerzita v Cambridgi přenesla na příští akademický rok většinu učení on-line. Ujasnit si, jak přesně vypadá dobré distanční vzdělávání. Co to přesně je. Jaká je role pedagoga. Jak integrovat technologii do oblastí, kde je interakce tváří v tvář klíčová. Kdo učí, je často stejně důležité jako to, co učí – setkání s inspirativní osobností je přínosnější než biflování. Nehledě na sociální rozměr školy. Debata o plusech a minusech je totiž i debatou o tom, jaké vysoké školství chceme a k čemu má vlastně vést. ©